

U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně Mgr. Jany Brothánkové a soudců JUDr. Petra Průchy a JUDr. Tomáše Langáška v právní věci žalobce: **P. Č.**, proti žalovanému: **Okresní soud v Českých Budějovicích**, se sídlem Lidická 20, České Budějovice, o žalobě na ochranu před nezákonným zásahem, o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích č. j. 10 A 71/2014 – 2 ze dne 10. 6. 2014,

t a k t o :

- I. Žádost žalobce o osvobození od soudního poplatku za kasační stížnost a o ustanovení zástupce soudem **se zamítá.**
- II. Kasační stížnost **se odmítá.**
- III. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

I.

1. Žalobou ze dne 26. 5. 2014 pod Vl.zn. K 060614/6 se žalobce domáhal u Krajského soudu v Českých Budějovicích ochrany před nezákonným zásahem, ke kterému mělo dojít dne 27. 9. 2012.
2. Krajský soud usnesením ze dne 10. 6. 2014, čj. 10 A 71/2014 – 2, odmítl žalobu pro opožděnost (§ 84 odst. 1 s. ř. s.).

II.

3. Žalobce (stěžovatel) brojil proti usnesení krajského soudu kasační stížností, ve které namítl, že krajský soud znovu ignoroval přípustnost i včasnost žaloby. Podle stěžovatele soud tímto způsobem jednal již po čtrnácté, proto koná arogantně. Lhůta k podání žaloby dosud neuplynula s ohledem na nečinnost krajského soudu ve vztahu k žádosti stěžovatele o osvobození od soudních poplatků. Krajský soud jednal svévolně a již druhým rokem předstírá opožděnost.

III.

4. Nejvyšší správní soud předně připomíná, že opakovaně vyhodnotil okolnosti, za nichž stěžovatel uplatňuje u soudu svá práva, jako projev svévolného a účelového uplatňování práva (viz např. rozsudek ze dne 8. 3. 2012, č. j. 2 As 45/2012 – 11). Stěžovatel svá práva uplatňuje převážně zjevně šikanózním způsobem a nesoudí se veden snahou

o meritorní řešení sporu, ale pro samotné vedení sporu (viz např. rozsudek ze dne 7. 6. 2012, č. j. 2 As 82/2012 – 13).

5. V evidenci zdejšího soudu je vedeno ke dni vydání tohoto rozhodnutí již více než 1100 spisů, kde stěžovatel vystupuje v pozici stěžovatele či navrhovatele. Jen během roku 2013 napadlo k Nejvyššímu správnímu soudu téměř 400 věcí, v nichž stěžovatel vystupoval jako účastník řízení, přičemž z tohoto počtu jich bylo dosud vyřízeno, resp. rozhodnuto 393 (70 řízení bylo zastaveno, 51 věcí bylo odmítnuto, 186 zamítnuto, pouze ve 4 případech zdejší soud napadené rozhodnutí zrušil a vrátil věc krajskému soudu k dalšímu řízení, zbývající věci byly vyřízeny jiným způsobem). Z evidence zdejšího soudu je dále patrné, že množství stěžovatelem vedených sporů se v průběhu času zvyšuje. Pro srovnání lze uvést, že v roce 2008 bylo u Nejvyššího správního soudu vedeno „pouze“ 22 věcí, v nichž stěžovatel vystupoval jako účastník řízení, v roce 2010 to bylo 65 věcí, v roce 2012 již 312 věcí a v roce 2013 dokonce 399 věcí. Pouhá skutečnost, že stěžovatel vede takové množství sporů, přirozeně sama o sobě neznamená, že by jeho žádostem nemělo být vyhověno. Rozhodující je sériovost a stereotypnost stěžovatelem vedených sporů, spojená s opakováním obdobných či zcela identických argumentů.
6. Stěžovatel vytkl krajskému soudu především svévolný a arogantní postup, neuvedl však relevantní námitky, které by byly způsobitelné zpochybnit rozhodný závěr krajského soudu, že žaloba byla podána opožděně. Krajský soud odmítl žalobu, protože směřovala proti zásahu, k němuž mělo dojít dne 27. 9. 2012, ale žaloba byla doručena soudu až dne 6. 6. 2014. Subjektivní lhůta pro podání žaloby na ochranu před nezákonným zásahem činí 2 měsíce ode dne, kdy se žalobce dozvěděl o nezákonném zásahu (§ 84 odst. 1 s. ř. s.). Měl-li tvrzený zásah směřovat přímo vůči stěžovateli, je nepochybné, že o něm stěžovatel věděl již dne 27. 9. 2012. Námitka stěžovatele, že lhůta pro podání žaloby dosud neuplynula, protože krajský soud dosud nerozhodl o jeho žádosti o osvobození od soudních poplatků, nemá oporu ve spisu. Ze spisu krajského soudu nevyplývá, že by žalobce v posuzované věci podal žádost o osvobození od soudních poplatků. Vznesené námitky *prima facie* nemohou být důvodné a kasační stížnost je zcela zjevně bezúspěšná (srov. zejm. usnesení ze dne 28. 2. 2013, č. j. 8 As 130/2012 – 10, a usnesení ze dne 7. 6. 2013, sp. zn. I. ÚS 1632/13, jímž Ústavní soud odmítl ústavní stížnost stěžovatele v dané věci). Stěžovatel se před krajským soudem toliko dovolával § 35 odst. 8 s. ř. s., jednak si jej mylně vyložil, jednak je soudu z úřední činnosti (a jak je patrné z kasační stížnosti i stěžovateli, vzhledem k jeho odkazům na spisové značky sporů předcházejících této věci) známo, že žalobu proti totožnému nezákonnému zásahu, k němuž mělo dojít dne 27. 9. 2012 identicky žalobcem v žalobě skutkově popsánému, podal žalobce např., již ve věci vedené Krajským soudem v Českých Budějovicích pod sp. zn. 10 A 55/2014 a kasační stížnost proti usnesení krajského soudu o této žalobě Nejvyšší správní soud odmítl usnesením č. j. 8 As 77/2014 – 9. Konečně stěžovatel sám v kasační stížnosti tvrdí, že se žalobou proti těmto nezákonnému zásahu ochrany domáhá již po čtrnácté.
7. Nejvyšší správní soud proto dospěl k závěru, že v posuzované věci je stěžovatel opět veden snahou vést „*spor pro spor*“, nikoliv snahou o ochranu svých subjektivních veřejných práv.
8. Nejvyšší správní soud sice nejprve provedl standardní procesní úkony, tj. vyzval stěžovatele k zaplacení soudního poplatku za řízení o kasační stížnosti a k předložení plné moci udělené jím advokátovi k zastupování v řízení o kasační stížnosti, ač je mu z úřední činnosti známo (srov. např. věci vedené pod sp. zn. 8 As 71/2012 či sp. zn. 8 As 79/2012), že shora uvedené výzvy obvykle neplní svůj účel a nevedou k řádné procesní přípravě řízení a tyto výzvy

naopak rozehrávají písemný „ping pong“ mezi stěžovatelem a zdejším soudem, který prodlužuje řízení o kasační stížnosti o několik týdnů až měsíců, tyto předpoklady se však i v dané věci naplnily. Stěžovatel požádal o osvobození od soudních poplatků s odkazem na nedostatek prostředků, doložené potvrzením o pobírání dávky v hmotné nouzi, a o ustanovení advokáta pro řízení o kasační stížnosti.

9. Byť majetkové poměry stěžovatele nasvědčují splnění podmínky pro osvobození od soudních poplatků, jak je zjevné z povahy a počtu předchozích vedených sporů, a to i ohledně téhož tvrzeného zásahu a jak soud již shora predestřel, jde o zjevně šikanózní uplatnění práva. Ve smyslu ust. § 35 odst. 8 s. ř. s. stěžovatel tvrdí, že kasační stížnost v dané věci nelze mít za zjevně bezúspěšný návrh. Toto tvrzení však nemá oporu ve skutkových zjištěních v dané věci. Pakliže žaloba proti nezákonnému zásahu, k němuž mělo dojít dne 27. 9. 2012, byla podána až 6. 6. 2014, jde o žalobu zjevně opožděnou; stěžovateli pak tento závěr byl soudy již opakovaně sdělen. Konečně stěžovateli je známo, že po zamítnutí jeho žádosti o osvobození od soudního poplatku a ustanovení advokáta následuje zpravidla jeho žádost o prodloužení lhůty k předložení plné moci udělené advokátovi, resp. o povolení splátek soudního poplatku. Nejvyšší správní soud však tyto žádosti zpravidla zamítne z důvodu svévolného uplatňování práva stěžovatelem a jeho obstrukčnímu přístupu k vedení řízení (viz např. usnesení ze dne 8. 8. 2012, č. j. 8 As 71/2012 – 13, a ze dne 4. 10. 2012, č. j. 8 As 71/2012 – 22, která byla stěžovateli doručena a jejich obsah je mu proto znám). Výsledkem řízení pak obvykle bývá jeho zastavení pro nezaplacení soudního poplatku (srov. též výše uvedenou statistiku o počtu zastavených řízení).
10. Nejvyšší správní soud nepochyboval, že tento bezúčelný a zcela neefektivní postup by se opakoval i v posuzované věci, a proto z důvodu hospodárnosti řízení žádost žalobce o osvobození od soudního poplatku a o ustanovení zástupce zamítl a kasační stížnost současně odmítl podle §§ 46 odst. 1 písm. a) za použití § 120 s. ř. s.
11. Obdobný postup volí v případě opakujících se zjevně nedůvodných podání stěžovatele také Ústavní soud. Ve vztahu k povinnému zastoupení stěžovatele v řízení o ústavní stížnosti vyslovil, že poučení o této povinnosti není nutno stěžovateli zasílat vždy v každém individuálním řízení, jestliže se tak stalo v identických případech předchozích. Pokud lze vycházet ze spolehlivého předpokladu, že dříve poskytnuté informace byly objektivně způsobitelné stěžovatele zpravit o zásadě povinného zastoupení v řízení před Ústavním soudem, setrvání na požadavku vždy nového a totožného poučování by se jevilo jako formalistické a neefektivní (viz usnesení ze dne 22. 11. 2012, sp. zn. II. ÚS 4256/12, nebo výše zmíněné usnesení sp. zn. I. ÚS 1632/13, obdobně srov. usnesení ze dne 14. 11. 2012, sp. zn. III. ÚS 4255/12, ze dne 17. 10. 2012, sp. zn. II. ÚS 3748/12, nebo ze dne 10. 10. 2012, sp. zn. III. ÚS 3747/12). Nejvyšší správní soud je přesvědčen, že uvedené závěry lze vztáhnout i na poučování o povinnosti být zastoupen advokátem a povinnosti zaplatit soudní poplatek v řízení o kasační stížnosti. Stěžovatel byl zdejším soudem poučen o těchto povinnostech nesčetněkrát, jejich existence si proto musí být nepochybně vědom.
12. Nejvyšší správní soud si je vědom znění čl. 36 Listiny základních práv a svobod, který zaručuje právo na soudní ochranu. Okolnosti, za nichž stěžovatel uplatňuje svá práva (a to zejména právo na soudní ochranu), však nelze považovat za výkon subjektivního práva v souladu s právním řádem. Chování stěžovatele naopak naplňuje znaky zneužití práva, které zdejší soud vymezil např. již v rozsudku ze dne 10. 11. 2005, č. j. 1 Afs 107/2004 – 48, č. 869/2006 Sb. NSS. Zneužitím práva se rozumí „*situace, kdy někdo vykoná své subjektivní právo*

ke neodůvodněné újmě někoho jiného nebo společnosti; takovéto chování, jímž se dosahuje výsledku nedovoleného, je jenom zdánlivě dovolené“. K zákazů zneužití práva se vyjádřil také rozšířený senát, podle něhož zákaz zneužití práva představuje pravidlo českého vnitrostátního práva, včetně práva veřejného, které vyplývá z povahy České republiky jako materiálního právního státu založeného na určitých vřdčích hodnotách, ke kterým vedle úcty ke svobodě jednotlivce a ochraně lidské důstojnosti patří mimo jiné i úcta k harmonickému sociálnímu řádu tvořenému právem a odepření ochrany jednání, které práva vědomě a záměrně využívá v rozporu s jeho smyslem a účelem. Zákaz zneužití práva je v jistém smyslu *ultima ratio*, proto musí být uplatňován nanejvýš restriktivně a za pečlivého poměření s jinými obdobně důležitými principy vlastního právního řádu, s nimiž se může střetnout (usnesení rozšířeného senátu ze dne 27. 5. 2010, č. j. 1 As 70/2008 – 74, č. 2099/2010 Sb. NSS, a v něm uvedená judikatura). V této souvislosti lze rovněž připomenout rozsudek ze dne 30. 12. 2010, č. j. 4 As 38/2010 – 43, ve kterém Nejvyšší správní soud poukázal na model fungování občanského sdružení, založený na opakovaném podávání žádostí o osvobození od soudních poplatků, tj. nákladů, které při jeho činnosti zpravidla vznikají a s jejichž vznikem musel vědomě počítat. Neexistují-li pro takové jednání legitimní důvody, je třeba jej považovat za zneužití práva zakotveného v § 36 odst. 3 s. ř. s. Uvedený závěr prošel testem ústavnosti u Ústavního soudu a obstál (viz usnesení ze dne 11. 5. 2011, sp. zn. I. ÚS 1131/11).

13. Stěžovatel obecně zneužívá práva na soudní ochranu, jak bylo zmíněno výše, je veden snahou vést spor pro spor, nikoliv zájmem o řešení reálně existujících sporů. Podstatná je pak skutečnost, že takové zneužití lze dovést i v nyní posuzované věci – a toto rozhodnutí tedy nevede k budoucímu paušálnímu odmítnutí jakéhokoliv podání, jímž by se stěžovatel obracel na soud. Shora předestřený postup představuje pouze materiální korektiv formálního pojmání práva na soudní ochranu v souladu s principem ekvity (spravedlnosti) a bude vyhrazen zcela výjimečným případům, u nichž se běžný procesní postup bude jevit jako úplně neefektivní, a současně bude zcela zjevné, že kasační stížnost nemůže být úspěšná. V tomto ohledu tedy bude třeba dbát zvýšené opatrnosti a pečlivě se seznámit se skutkovými i právními okolnostmi případu stejně jako v ostatních věcech.
14. O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti Nejvyšší správní soud rozhodl v souladu s § 60 odst. 3 věty první za použití § 120 s. ř. s. tak, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení, protože kasační stížnost byla odmítnuta.

Poučení: Proti tomuto usnesení **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 27. srpna 2014

Mgr. Jana Brothánková
předsedkyně senátu